«la gent no ha vingut al món per adornar paisatges...»

Joan Fuster

La ruïna és el senyal present que resta del que havia estat un indret viscut, transitat, habitat, en ús. La memòria humana té la capacitat de recordar les absències, la quotidianitat perduda i la pròpia història. Sovint, la literatura manté vius llocs desapareguts, o fins i tot oblidats, que en un moment determinat van esdevenir focus d'efervescència, d'anar i venir de persones, de vehicles, d'anècdotes íntimes i públiques.

Els vestigis d'un local són elements patrimonials que rememoren el que aquest havia estat en l'àmbit social en un període proper o remot. Tanmateix, la intensitat de les relacions individuals o col·lectives inherents poden persistir, en ocasions d'una manera descrita i en d'altres recreada, a través de la literatura.

Els textos tenen la capacitat de fer reviure un ambient determinat en un entorn que avui ja no existeix. Són molts els exemples literaris que obren la imaginació al lector o que exposen l'experiència del mateix autor viscuda en un indret concret.

En l'actualitat, alguns comerços emblemàtics o petites botiguetes de carrer, ja clausurades, han perdut l'ambient que els circumdava (la mestressa que hi atenia, la veïna que hi comprava, el client que hi tafanejava, els productes artesanals que hi elaboraven...). Malgrat tot, la memòria literària els explica. La força amb què s'escriu i emet un text literari arran de l'observació, o fins i tot del viatge interior en la pròpia experiència de l'autor, configuren un imaginari únic que és transmès i absorbit pel lector: la idealització rural o de ciutat, la mirada enyoradissa al passat, la crítica o la justificació d'un canvi, o el record esbiaixat dels escriptors hi queden ben recollits.

Montse Caralt

LA MEMÒRIA DE LA VIDA SOCIAL

El Fonoll (Passanant i Belltall, la Conca de Barberà) abans de la seva reconstrucció.1996.
Imatge: Josep Santesmases i Ollé

PATRIMONI OBLIDAT, MEMÒRIA LITERÀRIA